

ELŐFIZETÉS

HELYBEN ÉS VIDÉKEN:
 Egy évre ... 180 Lei.
 Fél évre ... 90 Lei.
 Egy negyed évre ... 45 Lei.
 Egy óra ... 15 Lei.

Hirdetések árszabás szerinti díjazás mellett vétetnek fel.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:
 Aradi és Csanádi Egyesült Vas-
 utak palotájában // Telefont: 357
 KIADÓHIVATAL:
 Aradi Nyomda Vállalat
 Bulevardul Regele Ferdinand I.
 (József főherceg-ut) 22. szám.
 TELEFON-SZÁM 151.

ARAD, 1921.

Főszerkesztő: STAUBER JÓZSEF.

Szombat, október 29.

Az antant követeli Károly trónfosztását.

(Fontos tárgyalások Prágában.)

BUDAPEST. A magyar kormány megkapta a nagy antant jegyzékét, amelyben azt követeli, hogy Magyarország *haladéktalanul proklamálja az exkirály trónvesztését*. Követeli a nagyantant az exkirály személyének biztonságba helyezését. Az exkirálynak a magyar földet a szövetséges hatalmak által megállapítandó feltételek mellett kell elhagynia. A szövetséges hatalmak már most súlyt helyeznek annak kinyilatkoztatására, hogyha a magyar kormány nem alkalmazkodik a felszólításhoz, úgy öök minden felelősséget elhárítanak magukról a Magyarországgal szomszédos államok közbelépését és az ebből származó következményeket illetőleg.

MILANO. A *Daily Telegraph* diplomáciai munkatársa rosszalja Della Toretta olasz külügyminisz-

ter éddigi politikáját Magyarországgal szemben. A politikai helyzet most más, mint husvétkor volt, írja a lap. Akkor Olaszország vezette a kisantantot a Habsburgok restaurációja dolgában. Most azonban csak román-jugoszláv-cseh szövetség áll fenn és ezek a hatalmak most a nagyantanttól függetlenül járnak el és nem törődnek azzal, hogy mit mond Olaszország. A Magyarország kedvezésének politikája amelyet Della Toretta folytat, mindent elrontott. Az elkövetett hibákat csak ügyes diplomata tehetné jóvá, aki támogatná a kisantantot.

BÉCS. Clerdsach osztrák képviselő a külpolitikai helyzettel kapcsolatban küldetésben időzik Prágában, ahol megbeszéléseket folytatott Benes külügyminiszterrel és a pártok képviselőivel.

következtében felmerült kérdések megoldásával foglalkozott és a teendő lépésekre nézve egyhangu határozatot hozott.

BUDAPEST. Tegnap főleg a tőzsde tájékán kósza hírek terjedtek el.

Kultura — ráfizetéssel.

(A filharmonikusok nem kereshetnek.)

E hónap végén tartják a filharmonikusok az idei szezonban első hangversenyüket. Az érdeklődés máris városszerte megnyilvánult a szép műsor iránt. Remélhető, hogy a filharmonikusok összes hangversenyeit táblás ház hallgatja végig. Éppen ezért aktuálisnak tartjuk, hogy rövid statisztikát közöljünk a Filharmonikus Egyesület esetleges várható jövedelméről. A terem összes bevétele, ha minden jegy elkeft, 13000 lei. Ebből azonnal le kell számítanunk 36 százalékos különféle adók címén. Szóval összesen a bruttó bevétel 8320 lei. A színházi fuvósok, amikért az előadáson résztvesznek, 5000 lelt kapnak. Az így fennmaradó 3320 leiből kell most még fedeznie a teremért, fűtést, világítást és ezerfelé kisebb-nagyobb kiadást az egyesületnek. Tény az, hogy ha minden várakozáson felül sikerül a koncert, az egyesület feltétlenül ráfizet a hangversenyre.

Csak személyesen!

(Kérvények a lakáshivatalnál.)

Az aradi lakáshivatal vezetősége oly értelmű határozatot hozott, hogy ezertul csak olyan kérvényt fogad el, melyet a kérvényező vagy személyesen, vagy megbízottja által küld be. Erre a határozatra azért volt szükség, mert az utóbbi időben igen sokan még a helyben lakók közül is postán küldötték be irataikat a lakáshivatalhoz és így az előírt illeték lerovását sem teljesíthették, sem pedig az esetleges még szükséges felvilágosításokat nem adhatták meg. A már ma postán érkezett kérvényeket is postán visszairányították a feladókhoz a lakáshivatal. Itt említjük meg, hogy a lakásbizottság tegnapi kitűzött tárgyalását *Orezeanu* táblabíró bizottsági elnök megbetegedése miatt nem tarthatta meg. A bizottság az elmaradt ülést és az arra kitűzött ügyeket kedden fogja tárgyalni.

Befejeződtek

a fényüzési és a luxus-adó befizetések.

(Ezer adóköteles nem teljesítette a befizetést.)

Az aradi pénzügyigazgatóság hosszú ideig tartó fárasztó munka után ma délben végkép befejezte a fényüzési és luxusadó elszámolásokat. Értesüléseink szerint ezer adóköteles nem jelentkezett ezen idő alatt a pénzügyigazgatóságnál. Ebben a kérdésben az Aradi Közlöny munkatársa beszélgetést folytatott *Munteanu* Viktor pénzügyi titkárral, aki a következő kijelentéseket tette:

A közönségnek elég módja lett volna eleget tennie adózási kötelezettségeinek. Mi mindent megtettünk és a hírlapokkal karöltve úgy szólván naponként adtuk le közleményeket, amelyek figyelmeztették a közönséget a fényüzési és a luxusadó rendeletrre, egyben pedig kilátásba helyezték a legsúlyosabb büntetéseket azok számára, akik nem respektálják a törvényt. A határidő elmúlt és egyelőre nincs is kilátás új terminusra. Most 3 napig még a részvénytársaságok adóit szedjük be és ezzel végképen befejezzük munkánkat. Akik saját hibájukból nem tettek eleget felhívásainknak, azok most magukra vessenek és indolenciájuknak tulajdonítsák a súlyos büntetéseket, amelyekkel a törvény könyörte-

nül fogja sújtani őket. Aradon ezer adóköteles vállalat nem fizette be a fényüzési és a luxusadót. Mi nem riadunk vissza ettől a nagy számtól és a büntetések kiszabásánál nem vesszük ezt enyhítő körülménynek.

Apponyi új pártot alakít.

(Fontos minisztertanács Budapest.)

BUDAPEST. Azzal a hírrel szemben, hogy gróf *Apponyi* Albert a keresztény nemzetipárt vezerségét elvállalja, illetékes helyen kijelentették, hogy *Apponyi* egyik meglevő párthoz sem csatlakozik, sem a tervbe vett egységes kormányzópárt alakításában nem vesz részt, hanem maga alakít pártot. *Apponyi* kilép eddigi passzivitásából és önálló, új pártprogrammal lép fel. Felhívása valószínűleg a közeli napokban jelenik meg.

BUDAPEST. A Magyar Távirati Iroda jelent: A minisztertanács ma ülést tartott gróf *Bethlen* István elnöklésével. A minisztertanács a külpolitikai helyzettel, valamint *Károly* király visszatérése

Változások

a prefektusi karban.

(Bernády — Marostorda prefektusa lesz.)

A Clujon megjelenő *Ellenzék* írja: Az erdélyi és bánáti prefektusok a kormány felhívására értekezletre jöttek össze a belügyi reszortban. Az értekezlet céljai felőli érdeklődésünkre hivatalos helyen mereven elzárkóztak a felvilágosítás felől. Teljesen kompetens helyről bizalmas uton azonban sikerült megtudnunk, hogy a prefektusi értekezlet összehívása azért történt, mert számos prefektus a kormány intenciói ellenére erősen kompromittálta magát a liberális párt érdekében kitejtett agitációjával. A kormánynak éppen ezért szándékában áll nagyobbarányú változtatásokat eszközölni a prefektusi karban. Ugyanezen forrásból nyert értesülésünk szerint *Bernády* Györgyöt Marostordamegye prefektusává szándékozik a kormány kineveztetni. Ennek a kinevezésnek ügye azonban még nem perpekt, miután amint értesülünk, *Bernády*val még nem történt meg a megegyezés.

A felsősziléziai döntés. Varsó.

A lengyel országgyűlés tegnapi plenáris ülésén egyhangulag elfogadta a felsősziléziai döntés elfogadásáról szóló határozati javaslatot.

Irodalom és művészet.

A kék mazur.

(Lehár-premiér a városi színházban.)

Akadnak néhányan, akik azt mondják, hogy Lehár Ferenc alkotó geniusza már megállt, hogy kimerült a gazdag melódia-forrás s most már csak önmagából merít a világhírű komponista. Mondták ezt pedig Lehár legújabb művének, „A kék mazur”-nak alkalmából. Annak idején, amikor Bécsben bemutatták Lehár operettjét, Korngold, az elfogultsággal nem vádolható bécsi zenekritikus a Neue Freie Presseben másfél hasábon méltatta a darab muzsikáját és megállapította, hogy az illusztris komponista „A kék mazur”-ban felülmúlta önmagát, mert nem halad az operett agyonaposított ösvényén, nem hajszolja a könnyű népszerűséget, hanem sok helyütt operai magaslatra emelkedik és zenei tekintetben a „Herceglé-asszony”-nővőjét tulszárnyalja. Az a nagyszámu közönség, amely tegnap a városi színházban végigélvezte a Lehár-premiért, bizonyára Korngold álláspontjára helyezkedik. Vannak olyan zenei részek „A kék mazur”-ban, amelyek vig-operában tökéletesen helytállóak. Egy-két duett, sextet szóló — igazi operai gyöngyszem. Természetesen nem hiányozhatik a könnyed keringő, a vidám, patogó tánc-szám, hiszen a szöveg operett-librettó és a zeneszerzőnek alkalmazkodnia kell hozzá. De ezek a könnyed fajsúlyú zeneszámok sem sablonosak és nem keltik azt a hatást, hogy hamarosan fűtyülni fogják őket az utcán. Sok-sok melódia, itt-ott egy-egy ismeretlebbs Lehár-motívum új variációban. De a hangszerelés virtuozitása feledteteli a remniszcenciát. Olyan ez a muzsika, mint a legfinomabb francia pezsgő: könnyű italnak gondoljuk, de ha lehörpintünk egy pohárral, rózsaszínű felhő terpeszkedik a szemünk elé és fejünk mámorosan kóvályog.

A darab librettója sablonos, gyenge. Ha nem Lehár komponálja a zenét, megbukik. A tegnapi premiér a legzajosabb siker jegyében zajlott le, amihez a kvalitásos muzsikán kívül a mintaszerű előadás járult hozzá elsősorban. Jakabffy Dezső, a talentumos rendező ismét sok ötlettel dolgozott és stílust vitt

a színpadra. Csányi Mátyás karmester, aki a nehéz zenei részeket tanította be, erős kézzel vezette a zenekart és sikerült érvényre jutatni a zene minden szépségét. Fáradozását a legszebb siker koronázta és különösen a kórus precíz, hatásos énekszámai dicsérik szakavatottságát. A darabot Horváth Mici vitte. Bársonyos mezzo-sopránja a legnehezebb feladatokkal is játszi könnyedséggel birkózott meg. Egyéniségének bájával, kiforrott játékával egyik legszebb sikerét aratta. Partnere, Ocskay Mihály osztozott a sikerben. A kiváló operaténikus nagyszerű operett-színésznek bizonyult és különösen szólójával ért el frenetikus hatást. Szeghő Lili finom humora, plasztikus tánc elragadtatta a közönséget. Selmeczy Mihály elsőrangú táncos-komikusnak bizonyult. Ez a fiatal művész neki való szerepekben mindig bizonyosságot tesz kvalitásairól. Inke Rezső egy epizód-szerepben kacagtatva meg a hallgatóságot egészséges humorával, tulzást kerülő stílusos játékával. Kellemes meglepetést keltett egy fiatal kardalós: Kőváry Emil, akinek basszusa kiválik a kórusból. Erdemes lenne ezzel a fiatalemberrel komolyan foglalkozni. Kisebb szerepekben kiválókat nyújtottak: Tompos József, Szabó Gyula, Ács Mihály, Ladiszlay és Faludy. Az újdonság zajos sikert aratott, amiből joggal lehet arra következtetni, hogy sokáig műsordarabja lesz a színháznak. (Ky.)

* Tündér Ilona és a vasorru boszorkány tündérrege előadása ma, szombaton délután 3 és fél órakor lesz rendes délutáni helyarákkal.

* Molnár és gyermeke. November elsején a hagyományos régi, de mindig kedvelt Molnár és gyermeke életkép kerül színre.

* Csányi Mátyás karmagnak nagy zenei oratoriuma foglalkoztatja jelenleg a színházi zenekart és énekes személyzetet. A zenekarban részt vesznek felkérésre az aradi filharmoniai társaság tagjai is. Az oratoriummal kapcsolatos hangversenyen részt vesznek a színtársulat elsőrangú énekes erői. Az előadások november hó 3. és 4-én lesznek a Kulturpalota nagytermében.

* Hétfőn a Buta ember, a szezon legnagyobb sikerű prózai újdonsága ke-

rül ismét színre a főszerepekben Korbuly Zsuzsával, Keleti Gizivel, Zilahy Irénnel, Gömöri Emmával, Darvas Jenővel, Inke Rezsővel, Sipos Zsigmonddal, Selmeczy Mihályval, Kallós Józseffel és Ács Mihályval.

MOZI Hedda Gabler — Ibsen drámája — az Apollóban. Világszerte ismert nevű Ibsennek egyik leggyönyörűbb drámáját vetítette pénteken az Apolló színház és pedig oly siker mellett, amelyet film egyáltalán arathat. A dráma meséje a legkülönbözőbb jellemek körül bonyolódik és a legérdekesebb mozzanatok kötik le a figyelmet. Gabler lábornok leánya, Hedda, aki mint árvaleány, férfias, a morállal mitsem törődő karakter, akinek minden lépését a dicsőségvágy vezeti. Ez a szélsőséges, de nagy vonalú jellem vívódását és környezetére való hatását, annak teljes átforgatását egy bonyodalmas mese keretében szemléli végig a néző. Az Apolló pénteken a dráma első részét vetítette, amely egy még érdekesebb második részre prejudikál. A kiváló drámának külön érdekességét nyújt az a körülmény, hogy elsőrangú művészek látják el minden szerepét, így a főszerepben a csodás szépségű olasz film-művész: Itala Almiranti Manzini fedhetetlen alakításával ragadja magával a közönséget. Az első rész még szombaton kerül bemutatásra.

* Az éjféli futár az Urániában. A Pathé filmgyár egy remek alkotása, az Éjféli futár aratott nem mindennapi sikert az Uránia műsorán a pénteki előadásokon. A négyfelvonásos dráma amerikai méretek között játszódik le, ami különös jellegzetességet ad az európai néző szemében. A dráma főszerepében különben egy művészi szempontokból nagyon is erős és kiváló alakítást nyújt Franck Kennan, a legkiválóbb amerikai filmművész. A kiváló képet szombaton és vasárnap tartja műsorán az Uránia színház.

* Az aradi felvételek utóljára az Apollóban. A Viktoria filmgyár nagyszerű felvételeit az olasz vendégek aradi látogatásáról utóljára szombaton lehet megtekinteni az Apollóban.

* November 1-én szentációk ünnepe műsor a mozgószínházakban. A novemberi gyászünnepekre való tekintettel,

gyönyörű alkalmi műsort állított be az Apolló és Uránia színház. Az Apollóban bemutatásra kerül báró Eötvös József örökszép verse. A megfagyott gyermek, Sas Ede által filmredolgozott alakjában. Az előadást az Apolló zenekara különös felkészültséggel fogja kísélni. Az Uránia pedig a Montgomery gyönyörű gyermek regényét, a Gyermekszívet vetíti Pakols József filmrealizálásában. Mindkét kép elsőrangú szórakozásra nyújt kilátást és ezért már előre is nagy érdeklődést vált ki a közönség köréből.

Dinnye-per a törvényszéken.

(A romlásért ki károsodik?)

Érdekes perben tartott ma perfelvételi tárgyalást az aradi törvényszék. Kleinmann Ignác aradi kereskedő bizományban szállított dinnyét a Volkmann és Schinek brasovi cégnek. A cég kötelezte magát, hogy az eladott dinnyéért járó pénzt pontosan megküldi Kleinmannnak, a megmaradó dinnyét pedig tovább küldi egy előre megbeszélte cégnek. A leszámolásnál azonban 5 vagon dinnyéről nem tudott beszámolni a Volkmann és Schinek cég, mert azt állította, hogy ennyi dinnye elromlott szállítás közben. Kleinmann most beperelte a brasovi céget 15000 lei kártérítés erejéig. A mai tárgyaláson a Volkmann és Schinek cég képviselője azt vitatta, hogy Kleinmann több ízben levélben érdeklődött a cégnél, hogy nem nagyon romlik-e a dinnye. Ebből azt következtetheti mindenki, hogy Kleinmann félt attól, hogy a dinnye romlik, tehát valószínűleg az ő veszélyére történhetett a szállítás. Tekintve, hogy a felek erre nézve nem állapodtak meg szerződésükben, a törvényszék több tanu kihallgatását rendelte el, akik valamennyien jelen voltak a két fél tárgyalásán.

Egy száműzött király temetése.

Száműzött királyok közül a württembergi uralkodó az első, aki bucsut vett a világtól. Csöndesen, észrevétlenül uralkodott és épp oly feltűnés nélkül távozott az élők sorából. Második Vilmos württembergi király igen népszerű uralkodó volt. Midőn 1918. november 18-án a forradalom kitört, megválasztották az új köztársaság elnökévé, amit azonban ő nem fogadott el. Stuttgart városának ő volt az, ami I. és II. Lajos bajor király Münchennek. Egy ház sem épült fel a városban anélkül, hogy azoknak tervét felül ne vizsgálta volna. Sokat adott arra, hogy a főváros építészeti szempontból is első helyet foglaljon el. Az utolsó huszonhét esztendő minden alkotása az ő nevéhez fűződik.

A württembergi királyi pár közvetlenül a stuttgarti pályaudvar mellett fekszik. A középületeken a württembergi színek láthatók, csak a pályaudvar ormán leng az

új színű fekete-piros-sárga zászló. A főútvonalon, a ritkaságszerű Königstrassen majdnem minden házon fekete-fehér-piros féllárbocra engedett lobogó. Semmi sem hirdeti Stuttgartban a régi királyok dicsőségét. Stuttgart és Württemberg nem gyászol. A fővárosban rendesen folyik az élet. A színházak zavartalanul tartják meg előadásait, a hatalmas kávéházakból kicseng a zene, a varieték és barokk zürzavaros muzsikája elvész az utcák vásári zajában. Még annyi változást sem idézett elő a király halála mint a legszükkébb polgáré. Csak a bankok és volt udvari szállítók szüntették be két órára a munkát. A hivatalokban folyik a munka. Ludwigsburg néhány kilométernyire fekszik Stuttgarttól. Ezt választotta ki magának II. Vilmos király utolsó pihenőhelyül. Ebben a városkában élte át a volt király fiatalságának legboldogabb esztendeit. Most a temetés napján ismét fellépett az élet ebben a katonavároskában, mely teljesen feledésbe ment, ami-

óta a német hadsereg megszünt. Sok ezer idegen zarándokolt ide, hogy végignézzék a király temetését. Többnyire asszonyok. Ezeket sem a részvét vonzotta ide, hanem a kíváncsiság. Valószínűleg szemtanúi akartak lenni a királyi pompának, aminek azonban halvány nyomát sem találták meg.

Az öreg fák között, disztelen egyszerűségében áll a király nyaralója, a Marienwahl. Itt fogadják a volt királyi kamarások az érkező gyászoló vendégeket. Akik Bebenhausenból érkeznek ide, ahol a király fel volt ravatalozva. A katonai méltóságok az összes kitiintetésekkel disztelve gyülekeztek a kapu előtt. Udvari hivatalnokok, rendőrlovasok és az egyetemi ifjúság képviselői diszes egyenruhában. Marienwahltól a városon kívül fekvő temetőig a Reichswerth katonai állottak diszsort, ott, ahol a katonai falansz végződött, Kriegervereinek veteránegyesületek s a ludwigsburgi önkéntes tüzoltók állottak sorfalat. A király holttestét a bebenhauseni városi temetke-

zési autón szállították Ludwigsburgba. Itt a ludwigsburgi hatlovas temetkezési kocsira helyezték, melyen a temetőbe vitték. Tizenegy órakor lépett ki a királynő leánya. Wied hercegnő kíséretében a kastélyból. A menet megindult. Elül a katonai egyesületek, aztán nyolc evangélikus lelkész és a rottenburgi püspök, mögöttük a volt udvari hivatalnokok. Az egyik lovasz a király kedvenc lovát vezette. Azután jött a halottaskocsi, mely mögött a volt trónörökös, Albrecht württembergi herceg és Wied herceg, az egykori albán uralkodó haladt. A halottas kocsit kétoldalt tábornokok és kamarások kísérték. Egyetlen külföldi, vagy német udvar sem képviseltette magát. A volt királynő és leánya automobilon mentek ki a temetőbe. Tizenkét óra előtt ért ki a menet. Egyetlen beszéd sem hangzott el, úgy eresztették le a vörös téglákkal kirakott sírba a koporsót.

Megdráguilt a piac

(Esett a gabonaneműek ára.)

A mai hetipiacon általános drágulás mutatkozott. A tojás árát 1.10 leire emelték az árusítók. A burgonya kilója 1.50—1.60 volt. Aprójószágban szintén nagy volt az áremelkedés. A gabonapiacra olyan óriási volt a behozatal, hogy a piac nagyvásári jellegűt öltött. Talán ennek tudható be, hogy egyes gabonaneműek ára esett. Az árak a következők voltak: Buzza 290—300, rozs 220—250, árpa 320—330, zab 250 lei métermázsánként. Az ujtengeri ára emelkedett, 330 lei volt az ára métermázsánként. Ótengerit alig hozták be a piacra, ára 340—350 lei között váltakozott. Nullás liszt 5 lei, főzöliszt 4.50, kenyérliszt 3.50 lei volt kilogrammonként. A mai gabonapiacra körülbelül 700 métermázsas búzát és 850 métermázsas ujtengerit hoztak be a termelők.

Rosszul sikerült a maximálás a vendéglőkben és a kávéházakban.

Mindössze néhány napja vannak csak érvényben az új maximális árak és a kávék, valamint a vendéglősök körében máris élénk az elégedetlenség. A vendéglősök már tegnap deputációban jártak a főpolgármesternél és rámutattak sérelmeikre. A küldetés azzal az ígérettel távozott a városházáról, hogy a főpolgármester megvizsgálja panaszait és nem zárkozik el azok orvoslása elől. A kávék szintén nincsenek megelégedve a maximálással. Egyes kávéházi cikkek árának állapítása ugyan kielégíti őket, de annál súlyosabb kifogásuk van tömegcikk árának megállapítása ellen. Egyetlenegy kávé vagy vendéglős, sem a luxuscikkekből él rezsijét és egzisztenciáját nem a luxuscikkek, mint pl. drága borok és pezsgők ára fedezi, hanem a tömegcikk, aminők a kávéházakban a kávé, a tojás, a tea, a fekete, a vendéglőkben pedig a marha, borjú és sertéshusok. A vendéglősök és a kávék azt hangoztatják, hogy a konzumcikk árának megállapításánál a hatóság nem volt figyelemmel azokra az óriási áremelkedésekre, amelyek a fűszer és gyarmatarúk nál egyfelől a zsirnal, főzélékek-nél, másfelől beállottak rövid idő alatt. Ezek az áremelkedések rohamosak és az emelkedés tartós, úgy, hogy a két hét előtt megállapított árak ma már nem időszere-riek. Panaszoknak azért is, hogy az üzleti kiadásokat, a rezsiiket nem vették kellőképpen figyelembe, holott hiteles adatokkal és üzleti könyvekkel igazolták be azok fennállását. A téli időszak beálltával óriási intenzitást jelent a fűtés és a világítás, amelyek egyre jobban drágulnak. A kávék azonkívül a renoválásokra is hivatkoznak, amelyeket most tanában egymásután vittek keresztül csak azért, hogy a közönségnek elsősorú helyiségekben bőséghassanak rendelkezésére. — Ezek az átalakítások majdnem mindenütt 100.000 leibe kerülnek, méltányosnak találják, hogy

az amortizációs költségeket is figyelembe vegye a hatóság. Értésülésünk szerint az ármegállapító tényezőkben meg van a jönn-

dulat és a tárgyalások legközelebb meg fognak indulni és ezuttal főleg a tömegcikk árát fogják revízió alá venni.

Csempészett pezsgő az aradi üzletekben

(Elfogták a csempészeket. — Szigorú eljárás a bűnösök ellen.)

Az aradi pénzügyőrség az elmúlt napokban razziait rendezett a vendéglőkben és üzletekben. A razzianak meglepő eredménye volt, amennyiben nagymennyiségű Törley-pezsgőt koboztak el, amelyet Magyarországból csempészték be a vámhivatal megkezdésével. Az államkincstárt ilyen módon tekintélyes összeggel megkárosították a csempészek. Az aradi pénzügyőrség Stoica Gyula főfelügyelő vezetésével mindent elkövetett, hogy a bűnösöket kézrekerítse. Ez tegnap sikerült is és ma letartóztatták Koller József nagylaki lakost, aki anyósával együtt kocsin szállította át a pezsgőt Romániába. A pénzügyőrség

ma ismételt kihallgatta Kollert és az anyósát, akik bevallották, hogy rendszeresen és üzletszerűen foglalkoztak a pezsgőcsempészettel, amely igen jövedelmező foglalkozásnak bizonyult. Magyarországon a gyárban olcsó koronákban vásárolták a pezsgőt és itt Romániában jó pénzért eladták. Mindig volt vevőjük, mert a pezsgőért feltűnően magas luxus adót kell fizetni és ettől megszabadultak a vásárlók. A pénzügyőrség a kihallgatások befejezése után átkiséri a két terhelte az ügyészségre, egyben pedig feljelentést tesz azok ellen a kereskedők ellen, akik a csempészett pezsgőből vásároltak.

Aradi szállótulajdonos lakáspere Budapesten.

(Elakoltatta egy volt aradi törvényszéki bírót.)

Érdekes lakáspere folyik most Budapesten, amelynek főszereplője két aradi uriember. Máté Mór, a Központi szálloda tulajdonosa körülbelül egy évvel ezelőtt költözött Budapestre. De Máté Mór, mint annyi Budapesten költözött család, nem tudott magának lakást keríteni. Hosszas utánjárással végre sikerült a Rákóczi uton egy bérpalotának egyik lakójával megegyeznie, aki 180 ezer koronát követelt, hogyha lakását átadja. Máté Mór kifizette a 180 ezer koronát és beköltözött a lakásba. De nem sokáig élvezhette a kényelmes lakást. Két hónappal ezelőtt egy volt aradi törvényszéki bírót Budapesten repat-

riáltatta magát és ott lakás hiányában waggonba lakott családjával. Az utóbbi napokban valakitől megtudta, hogy Máté Mór magas lelépési díjért szerzett magának lakást a Rákóczi-uton. Kérvényt nyújtott be a budapesti lakáshivatalhoz, amelyben Máté Mór lakásának elrekvirálását kérte. A lakáshivatal döntése alapján Máté Mór kiköltöztették drága lakásából, ahová a volt aradi törvényszéki bírót költöztették be. Máté Mór most ügyvéd által beperelte a lakáshivalt és a volt aradi törvényszéki bírót ellen pedig kártérítési pert indít a 180 ezer korona lelépési díj erejéig.

A Fodor és Reisinger-cég szétválása.

(Per a cégvagyon miatt. — Mikor lett beteg Reisinger Sándor?)

Nagyszabású per kerül hamarosan tárgyalásra a budapesti törvényszéken. A per igen közelről érinti Aradot, amennyiben összes szereplői aradiak. Az ügy előzményei évekre nyúlnak vissza. Az Aradi Közlöny tudósítója az érdekes per előzményeiről a következőket jelenti:

Évekig működött Aradon Fodor és Reisinger műépítészeti cég, amely nagyszabású építkezéseket végzett és tetemes vagyonra tett szert. Néhány évvel ezelőtt a cég társak közös megegyezés alapján szétváltak. Fodor Zsigmond az egyik cégtag Budapestre költözött és az ottani irodát vette át, Reisinger Sándor pedig az aradi vállalatot tartotta meg magának. Nemrég, hogy Reisinger Sándort egyik budapesti szanatoriumba szállították, családja rájött arra, hogy mikor a társaság megszűnt, Fodor Zsigmond a cégvagyonnak körülbelül 90 százalékát szerezte meg magának, ami több millió koronát reprezentál. Kiderült, hogy a szétválást megelőzőleg a társak oly okiratot szerkesztettek és írtak alá, amelynek értelmében a cégvagyon tulnyomó része Fodor Zsigmondot illeti. A Reisinger-család állítása szerint Fodor már akkor

kihasználta társa elmebeli állapotát és rávette, hogy a magánvagyonát is cégvagyonnak minősítse. A Reisinger család nem hagyta annyiban a dolgot és perrel vitte a furcsa cégválást. A törvény ilyen esetekben előzetes bizonyítási eljárást ír elő, amely a napokban folyt le az aradi járásbírószágon Kálmán járásbíró előtt. Az előzetes bizonyítási eljárás során mindkét fél tanukat nevezett meg a maga álláspontjának igazolására. Reisingerék tanukkal azt igyekeztek bizonyítani, hogy Reisinger Sándor már a cégválás előtt is nem volt birtokában teljes szellemi erejének. Így többek között Szántay Lajos aradi műépítész azt vallotta, hogy Reisinger Sándor már az okirat kelte előtt sem volt beszámítható állapotban. Egy alkalommal például a város építészeti bizottságának ülésén oly furcsán viselkedett, hogy el kellett onnan szállítani. Fodor Zsigmond tanui ezzel szemben azt vallották, hogy Reisinger betegsége már jóval a cég szétválása után jelentkezett s így az okmány aláírásakor szellemi képességeinek teljes birtokában volt. Az előzetes bizonyítási eljárás anyagát felküldik a budapesti törvényszékhez, ahol hama-

rosan meghozzák a döntést ebben a szokatlan perben. Aradon érdeklődéssel tekintenek a döntés elé annál is inkább, mert főszereplői Arad város társadalmi életében jelentős szerepet játszottak.

Szenzációk egy világhírű festmény körül

(Nyolc millió helyett — 850 ezer korona.)

BUDAPEST. A proletárdiktatura alatt a főúri otthonok között lefoglalt Karácsonyi-palotát tudományos rádióintézetnek rendezték be, melynek igazgatója Pédery Attila lett, aki József főherceg fizikusa volt. A palotában rengeteg milliót érő műkincs volt felhalmozva. Karácsonyi Jenőnek azonban szerencséje volt Pédery személyében, aki hat ízben, élete kockáztatásával megakadályozta a vörösök szándékát, hogy a palotát kifosszák. A kommün után a hálás Karácsonyi azzal viszonozta Pédery bátor magatartását, hogy a palota egyik díszét, az ismeretlen flamand festőtől való „Ádám és Éva” képet a fizikusnak ajándékozta. Pédery a képet megvizsgáltatta Porkai Márton képkereskedővel, mivel közölte gyanúját, hogy a festmény alighanem Jacob Jordaens alkotása. Porkai erre azzal a meglepő ajánlattal állt elő, hogy a képet nyolc millió koronáért el tudná adni, ha tizenöt százalék közvetítési díjat kap. Péderyt, aki szerény anyagi viszonyok között él, roppant izgalomba hozta a fényes ajánlat annyival is inkább, mivel tudományos munkái folytatására amúgy is pénzre volt szüksége s belement a vásárba.

Porkai néhány nap múlva megjelent Térey Gáborral, a Szépművészeti Múzeum igazgatójával, aki a képről azt állította, hogy az nem Jordaens, hanem Villebois és Jan Fyt mesterek festménye s csupán négy millió koronát ér. Azóta napról-napra új szakértőkkel állított be Porkai, akik egy nap tízmillióra, máskor meg száz ezer koronára taksálták a képet. Pédery valóságos belezavarodott a sok becslésbe s egy nap anyagi szorultságában odaadta a festményt Porkainak 850 ezer koronáért. A festményt a Szépművészeti Múzeum vette meg gyűjtés révén s pár nap múlva restaurálás közben kiderült, hogy a rajta levő két alak át van festve. Eltávolították az átfestést, mire előtűnt Jordaens híres „Ádám és Éva”-ja, melyről egy multszázadbeli katalógus, mint végleg eltűnt remekműről emlékezett meg. Elképzelhető, milyen izgalommal vette Pédery a hírt tudomásul. Porkai a festményt 650.000 korona nyereséggel adta el a múzeumnak s Péderyt már ugyanis megkárosította. A fizikus azonban most már 8—10 millió koronát követel s a törvényszékhez benyújtott beadványában azon a címen kér kártérítést, hogy ő már eleve tisztában volt a festmény szerzőjével, csupán Porkai rábeszélései s a becslők kapkodásai zavarták meg annyira, hogy potom áron vesztette el a világhírű remekművet.

A togoly exkirály.

(Egyelőre Tihanyban őrzik.)

BALATONFÜRED. *Károly* király és a királyné szerdán déli egy órakerék érkeztek meg Tihanyba egy hat kocsiából álló különvonaton. A király kíséretében voltak *Andrássy, Rakovszky és Gratz*. A királyt és a királynét a főapát lakosztályában helyezték el. A három politikust külön villában őrzik. Az egész tihanyi félszigetet katonai kordon veszi körül. A Balatonon motoros őrhajók cirkálnak.

PÁRIS. A nagykövetség tanácsa tegnap délután ülést tartott, a melyen döntött *Károly* ideiglenes elhelyezéséről. A határozat értelmében *Károly* királyt egyik Budapesten horgonyzó ágyunaszádon helyezik el, ahol be kell várnia a nagyhatalmaknak végleges internálási helyére vonatkozó döntését. A király a döntésig az ágyunaszádon a Fekete Tenger egyik kikötőjében fog tartózkodni.

BUDAPEST. *Károly* királyt és *Zita* királynét tegnap egy antant tisztekből álló bizottság kereste fel Tihanyban. A bizottság tagjai voltak *Shelley* angol ezredes, *Musceni* olasz ezredes és *Hineux* francia ezredes. A bizottság meggyőződést szerzett a királyi pár ottlétéről. Az egész félszigetet erős katonai kordonnal zárták körül.

Egy érdekes karriér.

(Forradalmi városparancsnokból automobilügynök. — Heltai milliós lett.)

BÉCS. Heltai Viktor, a Károlyi-forradalom városparancsnoka aki mint ismeretes, tavaly a Tisza gyilkosságban való részesség gyanúja alatt állott és váratlanul eltűnt a magyar fővárosból, Egy Stockholmból érkezett hír szerint érdekes karriért futott meg Svédországban. Pestről való eltűnése után egészen az idei év júliusáig Bécsben tartózkodott. Bécsben nem tudott magának egzisztenciát teremteni és segítség híján nyomor fenyegette. Mikor hirtelen feltűnt a láthatáron egy svéd nő, akivel együtt utazott ki Stockholmba. Az illető hölgy Hausen déli sarkutazó felesége volt. Hausenné azzal biztatta Heltait, gondja lesz rá, hogy egzisztenciát teremtsen részére. Heltai kapva-kapott az alkalmon. de Stockholmba érve, gyorsan tapasztalta, hogy az ígéréstől nem lett semmi. Heltai az első héten csaknem pénz nélkül állott. Közben állást keresett és talált. Mint automobil szakértő egy Burás nevű svéd ügynök vette magához és azzal bizta meg, hogy utazzék Naumburgsaaléba a Muv. automobil alkatrészgyárhoz és mint németül jól tudó, vásároljon ott számára automobil felszerelési tárgyakat. Heltai gyorsan feltalálta magát új pozíciójában és néhány héttel később már be is vette cégéhez Burás és egy harmadik társat is vett maga mellé. Ixe címen nyitották meg vállalatukat, amely nagyszerűen ment úgy, hogy Heltaiék rövidesen

nagy vagyona tettek szert. A kalandos multu városparancsnok most Bécsben tartózkodik és ott bevásárlásokat eszközöl cége számára. Naponta 100 svéd koronát kap otthonról, miután nagyobb összegeket nem szabad egyszerre kivinni Svédországból. Ilyen napi részletekben fizet bevásárlási alkalmával.

Heltai rendkívül elegánsan öltözködik és nagy lábon él. A svéd koronából bőven telik, de már telik a magánvagyonból is, melyet magyar koronára átszámítva 4-5 millióra becsülnék. Ennyit keresett, illetőleg takarított meg svédországi letelepedésének két hónapja alatt.

Bűnügyi zárlat egy aradi nagykereskedő ellen.

(Súlyos vádak egy szállítási üzlet körül.)

Ma délelőtt megjelent az aradi törvényszéken dr. Éberlein Dénes cluji ügyvéd, hogy feljelentést tegyen egyik aradi nagykereskedő ellen. Dr. Éberlein ügyfele Guttman Dávid cluji fűszerkereskedő, aki egy aradi cégtől nagymennyiségű árut vásárolt. A szerződés szerint Guttman előre fizette ki az áruk értékét és csak fizetés teljesítése után kellett az aradi cégnek a szállítást a kívánt határidőre teljesíteni. Legutóbb Guttman rövid időközökben egy másuttán 200 ezer leit utalt át Aradra. Az aradi nagykereskedő azonban Guttman szerint nem a kívánt árut szállította, hanem a legsilányabb minőségű árut és amelyek csak negyedrészt ér-

ték a megrendeltnek. Ilymódon az aradi nagykereskedő körülbelül 150.000 lejjel megkárosította üzletfelét. Guttman békés uton próbálta elintézni a dolgot, de az aradi kereskedő hajthatatlan maradt és azt bizonyította, hogy az áru megfelelt a kívánt minőségnek. Hosszas alkudozások után mégis hajlandónak mutatkozott, hogy 100.000 leit meg térít Guttmannak, de csakhamar bevallotta, hogy nem rendelkezik a kívánt összeg felett. Guttman most ügyvédje útján bűnügyi zárlatot kért az aradi kereskedő ellen a 150.000 lei erejéig a törvényszéken. A vizsgálóbíró a napokban dönt a kérelem felett.

Beszélő aktak.

(Osztrák kém volt-e Egressy Gábor? — Az orosz cár ellenzte az aradi vértanúk kivégzését.)

Most a féltve őrzött osztrák levéltárak ajtai felnyitkák a magyar tudósok előtt, s jekenleg több magyar historikus foglalkozik azzal, hogy az ily módon nyilvánosságra kerülő adatokat a történelem ki egészítésére fordítsa. Mindjárt a kutatások elején olyan adatok kerültek nyilvánosságra za udvari levéltár titkos irataiból, melyek szerint *Egressy Gábor*, a nagy magyar színész a Bach korszak alatt az osztrákok javára spicli szolgálatot teljesített. Ez a napfényre került adat a magyar tudományos világban kinos feltűnést keltett s nem sok hitelt adtak annak a feltetésnek, hogy a legnagyobb magyar színészek egyike nemzete ellen dolgozott volna. A hitetlenül fogadott hírek azonban megcáfolója sokáig nem akadt, yégre is Beöthy Zsolt tette magáévá az ügyet, s azzal a kijelentéssel mosta tisztára a nagy tragikus emlékét, hogy *Egressy Gábor* nem kémkedett soha. Az, akivel a titkos udvari levéltárból szerzett adatok alapján összetévesztették, *Egressy Péni* zeneszerző volt. A szeniális muzikus csakugyan kémkedett Széchenyi István ellen.

Egy másik eddig nem ismert adat az orosz cár szerepét világítja meg a világsi katasztrófa után. Ennek a szerepnek, — mely dicséretére legyen mondva *Miklós* cárnak, — sok nagylelkűséget árult el a néroszi küzdelem után elbukott magyarság vezetői iránt, — érdekes kifejezője azok az emlékiratok, melyeket *Marczenko* orosz tábornoknak, Oroszország volt bécsi katonai attaséjának legközelebb megjelenő emlékirataiból „A Nép“

hozott nyilvánosságra. Mint ezekből az emlékiratokból kitűnik, *Miklós* cár a legnagyobb elismeréssel adózott a magyar faj hősiességének, s 1849. augusztus 4-ikén, mikor már nyilvánvaló volt, hogy a sokszoros orosz-osztrák tulerőnek a magyar honvédség legendás vitézsége sem tud ellentállani, elküldte fiát az osztrák császárhoz, hogy kérjen a legtágabb amnesztiát a magyarok részére. *Ferencz József* a kérésre válaszolva többek között ezeket írta a cárnak:

„— Felségednek Magyarország végleges megbékítésére és a bűnösök megkegyelmezésére vonatkozó tanáccsal oly bölcssek, oly nagylelkűek, hogy habozás nélkül követni fogom azokat —“

Ezen hivatalos jegyzészerű levél elküldése előtt tizennégy nappal *Ferencz József* magánlevélben is válaszolt *Miklós* cárnak *Sándor* herceg által hozott kegyelmi közbenjárására, s ebben a magánjellegű levélben ezeket írta:

— Ha nem is lettem volna meggyőződve arról, hogy a törvény szigora csak a zavargások főbb szereplőire alkalmazandó és hogy a demoralizált és elszédített nép pacifikálása csak a kegyelem révén lehetséges, még ebben az esetben is a Te atyai tanácsaid elegendők volnának, hogy felfogásodat a magamévá tegyem. —“

Ezeket a leveleket *Ferencz József* 1849. aug. végén, illetőleg szeptember elején írta s rá pár hétre Budapesten az ő beleegyezésével főbe lötték *Batthyány* gróf volt miniszterelnököt. Aradon pedig kivégezték a legvitézebb tizenhárom honvéd tábornokot. Érdekes az is, hogy az osztrák császár *Görgey* tábornok kiadatását is követelte az oroszoktól, ezt azonban az orosz császári sereg mindaddig megtagadta, míg az osztrákok *Görgey* számára a teljes amnesztiát meg nem ígérték. A titkos császári levéltárakban végzett kutatások —

melyek elé a magyar tudományos világ mind nagyobb érdeklődéssel tekint — tovább folynak, s remélhetőleg még nagyon sok eddig nem ismert adat fog nyilvánosságra jutni a bécsi levéltár poros aktáiból.

HIREK.

Lakbérleti bizottság a törvényszéken.

Nagyfontosságú rendelet érkezett ma az aradi királyi törvényszékhez. A régi lakástörvény értelmében a lakbérleti bizottság a járásbíró keretében működött. Az új rendelkezés szerint az igazságügyminiszter elrendeli, hogy a jövőben a lakbérleti bizottság a járásbírók helyett a törvényszék keretében működjen. Értesülésünk szerint a lakbérleti bizottság új elnöke *Kovács József* táblabíró. Az igazságügyminiszteri rendelet érdekes ujtításokat közöl, amelyeket legközelebb részletesen közlünk.

— **A királynő születésnapja.** Holnap délelőtt 10 órakerék az összes aradi templomokban istentisztelet lesz *Mária* királynő születésnapja alkalmával.

— **Osztádi öröm a trónörökös-nél.** *Bucuresti*. *Helena* trónörökös-né tegnap éjjel egészséges gyermeknek adott életet. Reggel 8 órakerék 101 agylövés jelentette az örvendetes eseményt. Anya és gyermeke a körülményhez képest jól érzik magukat. A Monitorul Oficial tegnap rendkívüli kiadásban közölte az eseményt. Az új nerceg a kereszttségben a *Miklós* nevet kapta. A képviselőház nevében *Zamfirescu* házelnök üdvözlő elíratot intézett az uralkodó családhoz. Ezenkívül az ország minden részéből számtalan üdvözlő távirat érkezett a felséges szülőkhez.

— **Utobejelentési összeírás.** I. rendőrkörletben: november hó 5-ig bezárólag az eddig nem jelentkezettek. II. rendőrkörletben: november hó 5-ig bezárólag az eddig nem jelentkezettek. III. rendőrkörletben: F. hó 30-ig. Mig f. hó 31-től november 3-ig Str. Nicolae (*Miklós*-utca) végül 4-től november 5-ig bezárólag Legelősor. Együttal felnyom a fent említett rendőrkörletek mindazon lakosait, akik mind-ezideig nem jelentkeztek, hogy a fentjelzett idon belül okvetlenül jelentkezzenek, mert az elkesettek illetve nem jelenkezesetek büntetettnek.

— **Az Aradi Torna Egyesület** f. hó 30-án, azaz vasárnap délelőtt 10 órakerék a városháza díszterében hatóságilag engedélyezett rendkívüli tisztújító közgyűlést tart.

— **Gyilkosság a Palace Athene szállodában.** *Bucuresti* legelőkelőbb szállodájában a *Palace Athene*ben gyilkosság történt. A szálloda egyik szolgálója valami fölött összeveszett egy másik szállodai alkalmazottal. A szolgáló verekezés közben kést rántott és avval olyan erővel szurta a másik nyakában, hogy a szerencsétlen összeesett és nyomban meghalt.

Megszűnt Aradon a sarlach.

Az utóbbi időben Aradon a sarlach-járvány esőkkenőben van. A sarlach-esetek csak a legkritikában, szörványosan fordulnak elő. Dr. Cucu Vazul városi főorvos kijelentette az Aradi Közlöny munkatársának, hogy az október 17-én meg nem nyílt iskolák, vagyis az összes elemi iskolák és a középiskolák első osztályai november 1-én megkezdhetik működésüket.

Felhívás a kávésohokhoz és vendéglősökhöz. A pénzügyigazgatóság felhívja az I osztályu étterem és kávéház tulajdonosokat, hogy a jövőben épügy, mint a városi adóhivatalnál, a pénzügyigazgatóságnál is mutassák be felülbélyegzés céljából kasszáiváikat.

Izabella főhercegnő adománya. Budapest. Izabella főhercegnő száz ezer koronát küldött a kormányzóknak a budaörsnél sebesülteknek, az elesettek hozzátartozóinak és a hősiesség egyetemi hallgatók segélyezésére.

Fertőtleníti a vasuti kocsiakat. Dr. Cucu Vazul városi főorvos ma átiratot intézett a CFR. aradi kerületi igazgatóságához, a közuti vasúthoz és az Aradhegyaljai Villamos Vasut vezetőségéhez, amelyben elrendeli, hogy a járványokra való tekintettel az összes vasuti kocsiakat naponta dezinficiálni kell. A főorvos előírja, hogy a dezinficiáló folyadékhoz 10 százalék szublimát, 3 százalék kreozol és egyéb fertőtlenítő szerek használandók. Naponta a kocsi lépcsőit, karfáját és oldalfalait két méter magasságban le kell mosni a fertőtlenítő folyadékkal.

Megalakul a romániai magyar dalosszövetség. Innen-onnan egy éve, hogy a hatvanadik működési év felé járó Brassói Magyar Dalárda mozgalmat indított a romániai magyar dalosszövetség megalakítására: alapszabálytervezetet készített; ezt lelkes felhívás kíséretében a magyar testvéregyesületeknek hozzájárulás végett megküldötte a mozgalmához való csatlakozásra szólított minden testületet. A felszólítás visszhangra talált. Az alakulást most már tovább nem halogatták. A Brassói Magyar Dalárda tehát meghívja a magyar dalosegyesületeket a Brassóban november 13-án megartandó dalosszövetségi alakuló közgyűlésre.

Baptista-istentisztelet. Dr. Robu János főpolgármester ma átiratban értesítette Gligorescu Traian, az aradi baptista-egyház lelkészét, hogy a belügyminiszteri rendelet értelmében el nem ismert baptista hitközség nyilvános helyek kizárásával saját templomában a Str. Griviței 4-5. szám alatt vallását szabadon gyakorolhatja. A templomban szerdán és pénteken este és vasárnap egész nap tartható istentisztelet.

A szállítók tolvajai. A Rásztigdetek utca csoportjában ma letartóztatta Belan Miklóst, a Klein és Lázár szállító-cég kocsisát, aki a reá bizott árukat megdézsmálta. Ugyancsak letartóztatta az aradi államrendőrség Szőke Istvánt, a Schaffer Mihály timisoarai cég kocsisát, aki a butorszállító kocsiából több dolgot ellopojt.

LEGUJABB.

Károlyt Galacba száműzik.

(A csehek katonai beavatkozást sürgetnek.)

PÁRIS. A nagykövetek értekezlete úgy döntött, hogy Károlyt egyelőre a Budapesten tartózkodó Cardiff britt ágyunaszádra viszik és ott marad addig, míg végleges tartózkodási helyéről nem döntenek. Az ágyunaszád Budapestről Galacba megy antant tiszték felügyeletével. A lapok szerint Károlyt valószínűleg az egyik spanyol szigeten helyezik el. A nagyköveti konferencia határozata nem irányul Zita királyné ellen, aki valószínűleg távol áll a kalandtól, de valószínű, hogy férjét követi a számkivetésbe.

PRÁGA. A cseh kormány csüörtökön állandó összeköttetésben volt Belgráddal és Páriszal. Délután úgy látszott, mintha enyhülne a feszültség ami arra volt következtethető, hogy a legfelsőbb tanács Károly puccsának elintézését eltökélt szándékkal igyekezett a helyes mederbe terelni. Vannak még, főleg a nemzeti demokrata tábor részéről, akik föltétlenül katonai intervenciót sürgetnek Magyarország ellen. Azonban a cseh külügyi politikusok nem sokat adnak ezekre a befolyásokra.

PRÁGA. Itt bizonyosra veszik, hogy a tényeknek kényszerítő nyoma, különösen a cseh és délszláv mozgósítás elegendő lesz a diplomáciai megoldásra anélkül, hogy a

kisantant kényszerülne katonai eszközökhöz nyulni. Világos, hogy a Habsburg kérdést teljesen meg kell oldani. Ezek után Magyarország kénytelen lesz, mint Németország leszerelni, a fegyvereket kiszolgáltatni, aminek folyamánya lesz, hogy átadja Nyugatmagyarországot. A jelek azt mutatják, hogy Magyarország a kisantant követeléseinek ellentmond.

BÉCS. A Presse jelenti: A szövetséges kormányok már kicserélték nézeteiket, hol internálják Károlyt Franciaország és Olaszország visszautasították a feladat vállalását. Anglia Maltát indítványozta, ahol kiváló török személyiségek internálása idején az őrizés könnyűnek bizonyult.

PÁRIS. A Petit Journal szerint a magyar alkotmány nem engedí a király kiszolgáltatását nagy és kisantantnak.

PRÁGA. Pozsonyból jelentik: Cseh legionáriusok ledöntötték a Mária Terézia szobrot. A cseh hadsereg mozgósítási költségeire félmilliárd hitel engedélyezését kéri a parlamenttől a kormány.

KASSA. Az Esti Ujság megjelenését beállították. Kapon Gyula szerkesztőt és Surányi Lászlót irredentizmus vádjá alapján letartóztatták.

Vigyázz a gyűrűre! Preisz Gizella, a Marmorosch-Blanck cég tisztviselője tegnap délután a bankhelyiségben kezezt most a mosdóra letette 2000 lejt értékű gyűrűjét. Amikor hazament hivatalából észrevette, hogy gyűrűjét a mosdón felejtette. Abban a biztos tudatban, hogy másnap reggel nyívs megtalálhatja, nem ment érte. Ma reggel, amikor felment hivatalába, elittint a gyűrű. Preisz Gizella feljelentést tett a rendőrségen.

Megdézsmált vagonok. A CFR. állomásfőnökség ma feljelentést tett a rendőrségen, hogy az 53855. számú Oradea-máreről Aradra érkező vagonot feltörték és a vagonban levő két ládát felfeszítették amelyekből négy rend íérfruhát és egy ezüst szervizt elloptak. Ugyancsak az állomásfőnökségtől jött feljelentés az államrendőrséghez, hogy az 14711. és 11472. számú vagonokat, amelyekben liszt volt, feltörték és 6 zsák lisztet 510 kilogramm súlyban elloptak. A rendőrség a tettesek nyomában van. Kiderítette, hogy ma délelőtt a lisztpiacon 2 lei 80 baniért árulták kilóját a lopott lisztnek.

Lopott a józan lakodalmi vendég. Nagy lakodalom volt tegnap Ségzaban. Bercsenyi József ottani lakos leánya férjhez ment. A mulatozás közben alaposan fogyasztották a hegylevét úgy, hogy az egész társaság illuminált állapotba került. A társaságban mégis legjózanabb volt Sinka János, aki észrevette, hogy Braun Simon, aki éppen a fiatal menyecskével táncolt, kivette tárcáját és hangos kurjantással meglohoztatót egy 500 leiest. Brannra később olyan hatással volt a sok ital, hogy lefeküdt a szoba egyik sarkába. Az ittas ember mély álmát Sinka felhasználta és

kilopta zsebéből 4200 lejt tartalmazó tárcáját. A józan Sinkát a rendőrség letartóztatta.

Harang-szentelés. Az aradi görög keleti egyház a Piata Catedralei (Thököly-téri) templom részére egy harangot kapott, amelyet a háboru alatt az ellenségtől elvett ágyukból öntöltek. A harang felszentelése vasárnap délelőtt 9 órakor ünnepélyes keretek között fog végbemenni. A felszentelést Pap I. János görög keleti román püspök végzi. Az ünnepélyen résztvesznek a város és a vármegye vezetői.

Sztrájk a textilgyárban. Az aradi textilgyárban ma reggel ismét sztrájkba léptek a munkások, akik nincsenek megelégedve a fizetéssel és nem hajlandók többé akkord-munkát végezni. Az aradi munkafelügyelőség megindította a tárgyalásokat, amelyek nem vezettek eredményre. Az ügyet döntőbíróság elé akarták vinni, ebbe a gyár igazgatósága nem egyezett bele. Ma az összes munkások sztrájkba léptek.

110 korona egy korsó pilseni sör. Bécs. A napokban rendeletet adtak ki, amellyel a luxuscikkek békebeli vámjait a kétszázötvenszeresére emelték fel. Ezt a rendeletet most a külföldi sörökre is kiterjesztették úgy, hogy már ezen a héten a városi helységeken egy korsó pilseni sör 110 koronába kerül.

A forgalmi adók összes szabályait fogja ismertetni vasárnap délelőtt fel-tizenegy órakor a kereskedelmi kamara termében Munjean Victor pénzügyi tükár a kereskedők és iparosok részére, hogy áttekinthet nyerhessenek a törvény életbelépése óta kelt sok részlet-rendelet fölött és egyöntetű gyakorlat fejlőd-jön ki a kezelésben és befizetésben. Az Aradi Kereskedők Köre felkérésére tar-

tandó előadás az érdekeltek legnagyobb érdeklődésére tarthat számot.

Óriási erdőégés. A Foksani körül fekvő erdőségeken néhány nap óta hatalmas tűzvész dühög. Az óltási munkálatokra katonaságot is kirendeltek, de a tüzet, amely 10 kilométer kiterjedésben ég, eddig lokalizálni nem lehetett. Az erdők nagyrésze a háboru alatt a tűzvonalba esett és így azokban igen sok fel nem robbant lövedék van. Ezek most a tűz folytán egyre-másra robbannak és főleg emiatt nem lehet eredmény-nyel az óltási munkálatokat intézni. A tűz, amelyet a nagy szél támogat, újabb hírek szerint már átterjedt a három-székmezei erdőkre is.

Egy budapesti szépleány tragédiája. Budapest. Egy a budapesti társaságok ismert szépsége: Kulcsár Baby, Kulcsár igazgató leánya, tragikus körülmények között elhunyt. A fiatal hölgy, aki egy budapesti szanatóriumban halt meg, sajátásgos módon támadt szobattizáldozata lett. A kandallóban égő tüzből egy szikra pattant ki, amely meggyújtotta az ágy vántosát, melyen Kulcsár Baby feküdt. A szerencsétlen urileány súlyos égési sebeket szenvedett, amibe most belehalt.

Közgazdaság.

Budapesti értéktőzsde. Budapest. Az értéktőzsdén tegnap a fontosabb papirok kurzusa a következő volt: Angol-Magyar Bank 765, Magyar Hitel 1780, Földhitelintézet 2875, Leszámítoló Bank 750, Osztrák Hitel 640, Kereskedelmi Bank 6810, Beocini 6375, Általános Köszén 9100, Salgótarjáni 6450, Urikányi 6300, Ganz-Danubius 32400, Ganz-Villamossági 5775, Rimamurányi 2780, Schlick 1210, Brassói 4250, Egyesült Fa 635, Nasicei 17000, Lichtig 895, Országos Fabank 1355, Rézbányai 2880, Viktoria 820, Zabolai 2700, Baróti 1210, Egyesült Izzó 5200, Magyar Cukor 15050, Közuti Vasut 1200, Déli Vasut 1390, Államvasut 2975.

Utatis Aradra dió export-waggonok kiadására. Aradmegyében és általában a Körös völgyében az idén igen jelentős dió termés volt. A felesleget az aradi exportörök külföldre jobbara Németországba akarták szállítani azonban az aradi vasutigazgatóságnal kijelentették, hogy az érvényben levő rendeletek miatt export célokra waggont nem lehet kiadni. Az aradi kereskedelmi és iparkamara előbb távirati, majd levélbeli felterjesztést intézett az illetékes miniszteriumokhoz, amelyek tegnap táviratilag intézkedtek, hogy az aradi vasutigazgatóság akadálytalanul utaljon ki a dió számára exportwaggonokat. Ezzel igen nagy értékű dió kivitelét tették lehetővé és megóvták egy a kereskedőket, mint a termelőket a nagy károsodástól.

Monopolizálják a biztosító-intézeteket. Bucuresti. A kormány ma rendeletet bocsátott ki az összes romániai biztosító intézetek monopolizálására.

Vasárnap d. u. 4 órakor a Gloria ATE pályán

AAC-ATE

bainoki mérkőzés. Előzőleg a II. csapatok vándordij mérkőzése.

BUCURESTIBE

utazik vasárnap este futárunk, utlevelek láttaozását közismert pontossággal intézzük.

„KELET” hirlapiroda.

Arany János unokája.

(Keresik a törvénytelen gyermeket.)

A mi drága emlékezetű nagy Arany Jánosunk ráhagyta valakire ragyogó földi örökét. Ez egyetlen fia: Arany László volt. Az utód azonban nem tudott megbirkózni felbecsülhetetlen örökével. Sajnos csak epigonja maradt a nagy apának. Költeményei nem tudták sem feleltetni, sem enyhíteni a „szalonai jegyző” sirbaszállítával a magyar nemzetet ért bántódást és szomorúságot. László halálával azán hivatalosan is véget ért az Arany-familia földi pályafutása. De csak hivatalosan! Mert még néhány ember tudja, hogy László után is maradt gyermek egy, a szolgálójától született törvénytelen fia Arany János unokája. Az öreg Aranyé nem jó szemmel nézhetné fia ragaszkodását természetes gyermekéhez mert a kisfiút anyjával együtt csakhamar elűldözte a háztól. A Gondviselés úgy intézte a dolgot hogy ugyanaz az asszony aki kiadta a szivtelen parancsol, ugyanaz hívja vissza kérés szóval a megalázottat. Ugy történt, hogy Arany Jánosné csapásoktól sújtva, övéitől megfosztottan visszakérte az unokáját. De a leány, aki időközben férjhez ment becsületet nem szerezvén a fiának nem adta vissza őt. De még csak azt sem tudják mai napig sem hogy miként is hívják hát Arany János unokáját és hogy ki ő és merre van hazája. Akció indult meg az illető felkutatására. B. nagyhirű budapesti egyetemi tanár vállalta magára az önkényes kutató munkát

Ha van az utódban költői véna érdemes lesz felkutatni. Ha nincs és ismeretlen maradna — hiszen tán ő maga sem tudja magáról kicsoda — akkor egy nagyon érdekes megfigyelést tehetünk: a szegény, paraszti sorból felvergődött Arany-családot ez a fiúleszármazott — mint egy egyszerű szolgáló fia — valószínűleg újra a szegénység alacsonyrangú rétegéhez viszi le.

Férfi-divat.

BUDAPEST. A férfibundák tulajdonképp része bő, angolos szabású, hosszú és eltérőleg a tavalyi oroszos divattól, ismét a sokkal elegánsabb és tetszelősebb shavilgallérokat láthatjuk rajtuk. Belsőnek a legpraktikusabb szörmét: valódi opossumot, mutriát keresik és az igen bevált Cypper és cirtete macskafajok kedveltek. A gallérozás persa és sealvidra. Ami a társasági formaillyen nyelvet illeti e téren is igen tetszelősebb változásokat észleltünk. A frakk anyaga kasmír pikké. Mellő szárnyai lent hegyesek, a szárnyak körteformában le-gombolyítva közel lérd hajlásig nyulnak. Ez azonban nem lehet irányadó, mert a szárnyak hossza minden esetben egyenként az alak illetve a lábszárak hosszabb-rövidebb voltához irányul. A szivarzseb alatt mind két oldalt három részes varrott gombbal dívtos. Fazon és gallér selyemmel borított. Öt, sűrűn varrott gombra záródó fehér pikkémellény jár hozzá szivarforma kivágással. A nadrág lefelé tölcser alakú, oldal szimpla szalaggal. A cylinder kissé kályhacsőformájú és nem alacsonyabb az eddig hordottaknál. A cipő hozzá fekete-betűtes, gombos, lakk. Tánchoz kivágott forma, lapos selyemcsokorral. Keztyű, zsebken-dő fehér. A szmoking egy gombra záró-

dik és a frakkénál kissé alacsonyabb nyílású mellényen, valamint a négycentiméteres hamishajtókás ujjakon és a mellényzsebekben szolid, keskeny sujtás látható. Nadrág hasonló a frakkéhoz. A zsakett kétgombos és kizárólag bolyhos szövetből készül. A mellény szintén szivarzsebe kiválással, kissé kilátszik. Szivarzseb mindhárom öltönynél dívtos. A zsakett nadrág szintén lefelé szűk, vagy hajszálkeskeny fehér-csikos, fekete alapon vagy sűrű fekete csikkal palaszürke földön. A szalonöltönyökhöz dívtos felöltő sötétszürke lamsvool, egyes szabású inkább bő forma, hátul egy nyílással, selyem fazonnal és szövetgallérral. Redingote-t az idén nem hordanak. Azt minden alkalommal a zsakett helyettesíti.

A szerkesztésért
KAROLY JÓZSEF
felel

NYILTÉR.

Az ezen rovat alatt közöltékért nem vállalunk felelősséget!

— Az Aradi Hitelbank és Takarékpénztár Részvénytársaság igazgatóságától az alábbi nyilatkozatot kaptuk: „Több napilap híradása nyomán értesültünk, hogy egy főtéri üzlethelyiség kirkatában ami „váltóüzlet” táblánk látható. Tudunkkal sem a lakáshivatal, sem a pénzügyi hatóság, sem a céghivatal, sem a háztulajdonos de még maga a kérdéses cég sem vette tudomásul azt a régebben felmerült és ma is aktuális tervünket, hogy egy pénzváltóüzlet lehetőleg a főtéren (effektív pénzcserelombard és kézizálog üzlethelyiséggel) megnyitunk. Ebben az ügyben Klein Lajos urral is tárgyallunk sőt ő lett volna az üzlet vezetésére is praedestinálva. Az üzlet tényleges megkezdése elé azonban több rendbeli akadályok tornyosultak. (pld. lakáshivatali engedély alapszabály módosítás és közgyűlési határozat Klein által deponálódó kaució, személyzet, stb.) s ha Klein időelőtt ki is tette valamely kirkatba a mi táblánkat, ezen az alapon mi még nem lehetünk felelősek senkinek legkevésbé pedig a bíróság előtt amugy sem érvényesíthető turpiscusa töbzsdejatek és valutadifferencia ügyletekért. S aki Kleinna a mi bőrünköt is érintőleg akart ilyen ügyleteket kölni annak előbb nálunk kellett volna tudakozódnia, vagy Kleinna érdeklődni megbízásának terjedelme felől és akkor megtudta és meglátta volna hogy Klein a mi nevünkben nem valaháztulajtott. — Emmélfogva nyugodtan állíthatjuk hogy Klein Lajos valutamanővereihez semmi közünk, érte egy bani erejéig nem felelünk. Hogy mennyire nem igazolja az a tény, hogy nálunk még egyellenegy u. n. károsult sem jelentkezett! — Aradi Hitelbank és Takarékpénztár Részvénytársaság. 4223

Köszönetnyilvánítás.

Mindazon rokonnak, ismerősöknek, jóbarátoknak, a tanári karnak, valamint a tanuló ifjúságnak, kik teletelhetetlen fiunk végiszlességén megjelentek és végtelen fájdalom munkát ezáltal enyhíteni igyekeztek, ezton mondunk hálás köszönetet. 4227 Majoros János és családja.

Apró hirdetések.

Füdnivaló az apróhirdetésekről:

Az apróhirdetések díját szavak szerinti számítjuk.

Minden szó hirdetési ára 75 bani.

Vastagabb betűvel 1 lei 50 bani.

A vastagabb betűkkel kívánt szavakat aláhúzással kell jelezni.

Hirdetéseket délután 5 óráig veszünk fel.

Az apróhirdetéseket előre kell fizetni.

A legkisebb hirdetés ára 10 szóig 7 lei 50 bani.

A kiadóhivatal fenntartja magának a jogot, hogy az olyan apróhirdetés szövegét amelyik tartalmánál fogva eredeti alakjában nem közölhető, megváltoztassa.

Alkalmazás.

MINDENES leány azonnal vagy november 1-re felvétetik Strada Consistorului (Batthyány-utca) 23. 200

MODERN lámpaernyők készítését olcsón vállalom. Cim a kiadóban. 700

FELSŐRUHA, gyermekruha varrást olcsón vállalom. Cim Kelet hirlapirodában. 11102

FESTÉKSZAKMÁBAN jártas segéd azonnali belépésre kerestek. Steintzer festéküzlet. 11102

ERDŐKEZELŐ kisegítői esetleg erdőőri állást keres más, jó bizonyítványokkal rendelkező fiatalabb ember. Cim: Wallinger hirdetőjében. 11232

MEGBIZHATÓ tisztességes idősebb ur nő keresetük 3 éves fiúcska mellé, jó bánásmód csendes nyugodt otthon biztosítva viszont feltétlen erkölcsös viselkedés megkívánatik. Német anyanyelvűek előnyben. Ajánlatok a kiadóba kéretnek „Özveg” jellegre. 4207

FEHÉRNEMŰ javítást vállalom jutányos árra. Cim Wallinger hirdetőjében. 11231

Vétel és eladás.

ÁGYMATRAC két darab olcsón eladó. Cim: Wallinger hirdetőjében. 11232

HÁZI felszerelések edények butorok és stelazsik eladók Str. Unirei (Fábián Gábor-utca) 4-5. szám. 11331

DYNAMOT keresek megvételre, niokeleléshez (4 volt 30 amper). Rác József „Erzsébet”-szikvizgyár, Arad, Str. Episcopul Radu (Magyar-utca) 4. sz. 4226

VEHET eladhat, cserélhet modern és régi műtárgyakat, képeket, szobrokat, szőnyegeket, porcellánokat antik butorokat a Szépművészeti Szalonban Str. Eminescu (Deák Ferenc-utca) 29. Ortlay-palota. Bekapcsolt telefon 333. szám. 11031

MINDENNEMŰ BUTORT porcellánt, szőnyeg, képeket vesz és elad Salon Artistique Bulev. Regina Maria (Andrássy-tér) 20. 11045

UJ BUTOROK részletek legelőnyösebb áron beszerezhetők Garaj butorüzletében Strada Banatului (Asztalos Sándor-utca) 5. 3841

ALIG HASZNÁLT legjobb állapotban levő 8-as gözcséplő garnitúra halál eset miatt eladó. Megtekinthető Hamar Sándornál Strada Granicerilor (Török Ignác-utca) 14. 4210

ÖNKÉNTES ARVERÉS lesz butorokra és egyéb ingóságokra folyó hó 29-én délután 3 órakor Strada Coasei (Kaszintca) 53. szám alatt. 11102

SZIKVIZGYARTÓ-GÉP és hozzávaló felszerelés (alig használt), olcsón eladó. Rác József, „Erzsébet”-szikvizgyár, Arad, Str. Episcopul Radu (Magyar-utca) 4. sz. 4224

OLMOT bármily mennyiségben veszek Rác József „Erzsébet”-szikvizgyár, Arad, Str. Episcopul Radu (Magyar-utca) 4. sz. 4225

ELADÓ felikabát, férfi ruhák Str. Eminescu (Deák Ferenc-utca) 39. ajtó 3. 4221

Különféle.

NYOMDA RÉSZERE alkalmas helyiséget, lehet raktár vagy pince sárgósen keres az „Arader Zeitung” Bulev. Regina Maria 9. 4222

EZERJOFU gyomorellix, pártatlan hatású szer gyomor és bél bántalmak, élvágytalanság, hányinger, felhívottság, emésztési zavaroknál. Dr. Földes gyógyszerész Aradon. 10321

APRÓHIRDETÉSEKET az Aradi Közlöny részére felvesz Wallinger István hirdetésfelvételi irodája Str. S. Brancovici (Lázár Vilmos-utca), „Kelet” hirlap-eljárású és hirdetés felvevő iroda Str. Alexandri (Salacz-utca) 1. Házaz ügynősége Str. Eminescu (Deák F-utca) 2. és Mandl, Bulevardul Regele Ferdinand I. (Boros Béni-tér) 15. szám alatti papírüzlet. Szírmal adásvételi irodája, Strada Tribunalul Axente (Damjanich-utca) 14.

Ujmikelakán

Fő-ut 10. számú ház valamint Attila-utca 13. számú ötszobás magánház eladók. Lakás elfoglalható. Bővebbet:

Wallinger-irodában Földes-patika kapujával szemben. Eladó ingatlanok állagában előjegyezhetők. 11232

Eladók!!!

Olcsó áron, jókarban levő bér- és magánházak azonnal elfoglalható 3-4-5-6 szobás modern lakással — Gyáralapításra alkalmas nagy telkes házak lakásokkal. — Házak lakással borpincével. — Ház kitűnő forgalmu süttődével. — Házak kitűnő forgalmu üzletekkel. — 3 gőzmalom 3-4-5 járatu. — Egy 7, egy 5½, egy 3½ holdas ur szőlő, ur lakkkal teljes felszereléssel. — 30 kat hold tanya gazdasági épülettel aradi háztárban. — 2 üzlethelyiség a főtéren térszedságában lévő utcákban — Vidéki román községben 30 év óta fennálló ház vegyeskereskedéssel italméréssel olcsó áron. Díjtalan felvilágosítással szolgát. HAASZ ALBERT irodája Str. Eminescu (Deák Ferenc-utca) 2. 10709

STANIOLT az összes szakmák részére főr és sárgósen prompt szállit Budapestről transitó KUN (ZIDOR, Budapest, VI., Nagy János u. 6. Telefon: 17-40.

Arak: fehér sima... a magy. K 1200—
szines... a magy. K 1400—
pezsős üvegekre
ezüst... a magy. K 1000—
pezsős üvegekre
10878 arany... a magy. K 1400—
Különként, nettó cassa ab Budapest transitó.

Román,

magyar, német nyelvismerettel bíró gazdasági intéző, erdő, tej és intenzív gazdasági nagy gyakorlattal, kereskede mi képzettséggel, Erdély és Bánát egész területen elsőrendű összeköttetésekkel azonnalra állást keres. Cim a kiadóhivatalban. 11881

Köött kabát, garnitúra, harisnya, kesztyű

legnagyobb választékban, legolcsóbb árakban 11066 Bársonynál Piata Avram Iancu (Szabadság-tér.) 17.